

Motion till riksdagen 2010/11:U263

av Anita Brodén och Nina Lundström (FP)

Den nordliga dimensionen och Arktis

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om värdet av det nordiska samarbetet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den nordliga dimensionen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om det arktiska samarbetet.

Nordiskt samarbete

Den nordiska identiteten bygger på stor språklig och kulturell samhörighet. Likartade historiska erfarenheter har lett till att reformationen, demokratin och den sociala välfärden införts på likartat sätt i de olika nordiska staterna. De nordiska länderna har dessutom likartade demografiska och miljömässiga förhållanden.

Norden har visat hur man har kunnat klara av gränsförskjutningar och andra stora förändringar som i andra områden ofta bara kan lösas efter väpnade konflikter.

Det nordiska samarbetet bygger på en genuin värdegemenskap mellan fem länder och tre självstyrande områden i Norden. Det nordiska samarbetet är unikt i världen genom sin stabilitet, folkliga förankring och legitimitet. Styrkan i det nordiska samarbetet bygger inte minst på att det vilar på omfattande nätverk på alla nivåer. Det politiska samarbetet mellan regeringarna i Nordiska ministerrådet och på den parlamentariska sidan inom Nordiska rådet har sin motsvarighet på kommunal/länsnivå genom vänortssamarbetet och andra organisationer med lång tradition inom gränsöverskridande verksamhet på folklig nivå genom Föreningen Norden.

Fel! Okänt namn på

Den nordliga dimensionen

EU:s nordliga dimension lanserades av Finlands statsminister Paavo Lipponen och syftar till att få med nordvästra Ryssland i det europeiska samarbetet. Nordiska rådet, som tidigt utvecklade täta kontakter med de baltiska länderna, kommer framöver att ägna uppmärksamhet åt Ryssland. Samarbetet med regionala parlamentariska företrädare för nordvästra Ryssland utvecklas.

Den nordliga dimensionen syftar till att främja säkerhet, stabilitet och hållbar utveckling i hela regionen. Den skall också bidra till ekonomisk och social utveckling och därigenom till att minska skillnaderna i levnadsstandard samt till att minska miljöhoten och att förebygga eller avvärja andra hot, såsom gränsöverskridande kriminalitet. Arbetet med den nordliga dimensionen bör också befästa värderingar som demokrati och rättsstatens principer. Detta sker bäst genom samarbete för att främja politiskt, ekonomiskt, socialt och kulturellt samarbete i regionen. Från parlamentariskt håll är det viktigt att verka för att de nordiska länderna har en samlad syn på den nordliga dimensionen. Det nordiska i den nordliga dimensionen måste stärkas.

Den 1 maj 2004 blev Estland, Lettland och Litauen fullvärdiga medlemmar av EU. Det täta nordiskt-baltiska samarbetet äger nu i allt fler avseenden också rum inom ramen för EU, även om Island och Norge fortsatt inte är medlemmar. Tillsammans med arbetet inom ramen för EU:s nordliga dimension visar det på vikten av att förutsättningslöst pröva hur det nordiska samarbetet bäst främjas inom ramen för ett alltmer utvidgat europeiskt samarbete. I det sammanhanget är det viktigt att se och utveckla förutsättningarna för att Västnordens roll i det nordiska samarbetet kan förstärkas inom ramen för samarbetet i Europa. Ett vidgat samarbete skall göra alla till vinnare.

Det arktiska samarbetet

Det arktiska samarbetet innefattar delar av de nordiska länderna, Ryssland, USA och Kanada, som till sin natur är mycket vidsträckta och i de flesta fall mycket glesbefolkade. För att ge invånarna i den arktiska regionen samma tillgång till utbildning, sjukvård och annan service som landsmän i mer centralt belägna områden får, behövs stora insatser av de arktiska ländernas regeringar. En viktig väg att gå är att satsa på utbyggnad av olika IT-lösningar. Några exempel på distanssjukvård i form av telemedicin och distansutbildning via Internet finns redan, men mer kan göras.

Under de senaste åren har klimatförändringarna blivit högst påtagliga i Arktis. Smältande isar kommer att öka sjötransporterna samt intressen att utvinna olja och gas i området.

Gemensamma beslut för att skydda de känsliga arktiska områdena kommer att vara nödvändiga, varför det kommande svenska ordförandeskapet i Arktiska rådet blir betydelsefullt.

I juni 2001 startades det arktiska universitetet med säte i Arendal i Norge. Det är ett Internetbaserat nätverk där uppemot 50 universitets- och högskoleinstitutioner samverkar. University of the Arctic har studenter i hela den arktiska regionen och kurserna är främst inriktade mot frågor som rör de nordliga

Fel! Okänt namn på

områdena, såsom miljö, turism, hållbar utveckling, utbildningar och hälsofrågor. Det arktiska universitetet finansieras bl.a. av de samverkande institutionerna, men för att universitetet skall kunna fungera på lång sikt behövs stabila källor – något som i princip endast kan tillgodoses av respektive arktiskt lands regering.

Sveriges kunskap om nordisk och arktisk miljöutveckling vid Abisko forskningsstation och de arktiska utbildningarna vid Luleå tekniska universitet måste tas tillvara och knytas till University of the Arctic.

Det arktiska samarbetet har nu också fått en naturlig plats inom ramen för EU:s s.k. arktiska fönster. Det gör att även dessa frågor i ökad utsträckning kan komma att få en tydligare vikt inom ett allt mer utvidgat europeiskt samarbete. Det är viktigt att EU:s arktiska fönster står öppet också för de delar av det arktiska samarbetet som inte ligger inom EU:s geografiska gränser.

Stockholm den 22 oktober 2010

Anita Brodén (FP)

Nina Lundström (FP)